

підстави стверджувати, що рівень білінгвізму не є визначальним чинником при формуванні системи особистісних конструктів у студентському віці.

Список використаних джерел

1. Колшанский Г. В. Теоретические проблемы билингвизма // Лингвистика и методика в высшей школе / Г. В. Колшанский. – М., 1967. – Вып. 4. – С. 174–176.
2. Psycholinguistic. A survey of theory and research problems with a Survey of psycholinguistic research 1954-1964 / A. Richard Diebold, Ed. by Ch. Osgood, Th. Sebeck. – Westport, Conn. : Greenwood Press, 1976. – 307 p.

Рева М. М., к.психол.н., ст. викладач
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ СТУДЕНТАМИ-ПСИХОЛОГАМИ

Характеризуючи умови, в яких конструює своє майбутнє сучасна молодь, можна впевнено говорити, що сьогодні все більшої актуальності набувають шляхи пошуку збалансованих, екологічних, гармонійних способів самоздійснення, що дозволяють зберегти доброзичливе ставлення до себе, свого оточення, суспільства і світу в цілому.

Особистісне ставлення до майбутнього є актуальною вимогою сучасності. Воно передбачає здатність брати до уваги нагальні проблеми сьогодення і застосовувати конструктивний підхід до організації власного життя у рамках як конкретної ситуації, так і усього життєвого шляху.

Сучасні дослідження життєвої перспективи особистості сформувалися здебільшого на основі вивчення проблеми психологічного часу та часової перспективи. Психологічна, або ж когнітивна перспектива – це здатність людини свідомо передбачати, прогнозувати майбутнє, структурувати його, формувати життєві плани, уявляти себе в майбутньому. В особистісній (мотиваційній) перспективі спрямованість людини в майбутнє забезпечується мотивацією, готовністю до нього тепер, установкою на майбутнє за відсутності чіткого когнітивного образу майбутнього. Життєва перспектива – це реальний потенціал, можливості особистості, що базуються на минулому досвіді, об'єктивно існують в теперішньому і мають проявитися в майбутньому. Це не тільки майбутні цілі, цінності, а й темп життєвого руху, оптимальність розвитку, зростання активності особистості [1; 4; 5].

Життєва перспектива – спосіб структурування особистістю свого близького та віддаленого майбутнього за допомогою ціннісних орієнтацій, життєвих цілей, програм, які є її структурними одиницями. Плануючи своє майбутнє, конкретні події – наміри і цілі, людина виходить перш за все з

визначеної ієрархії цінностей, яка представлена в її свідомості. Ціннісні орієнтації особистості є тими чинниками, що детермінують її рух життєвим шляхом від події до події. В їх основі лежить система сприйнятих і засвоєних соціальних цінностей, серед широкого спектру яких людина вибирає ті з них, які найбільш тісно пов'язані з її домінуючими потребами. Ціннісні орієнтації визначають порядок надання переваги тим чи іншим сферам діяльності, напрямкам життєвого шляху, на яких людина планує сконцентрувати свої сили та енергію [2].

На обов'язкову представленість у картині майбутнього життєвих цінностей вказують багато дослідників (П. Герстман, М. Гінзбург та ін.). При цьому, часто маючи на увазі одне і те ж – присутність в образі майбутнього життєвих цінностей – різні автори використовують свою термінологію: життєві орієнтації, ідеальні життєві цілі, провідна життєва лінія і т.д. Крім цього, існує ще один аспект вивчення картини майбутнього – це емоційне ставлення до свого майбутнього в цілому.

Т. Шляхтін вважає, що особистісна перспектива наділена багатомірністю – наявністю в цілях емоційних, когнітивних, регулятивних та інших компонентів. В якості емоційного компонента особистісної перспективи Т. Шляхтін розглядає значимість майбутнього для особистості [цит. за 3]. Таким чином, взаємопов'язаність часового і смислового вимірів життєвого світу особистості виступає необхідною умовою становлення узгодженої життєвої перспективи.

Ціннісні орієнтації не мають тієї визначеності, яка притаманна сформованим на належному рівні цілям і планам, завдяки чому вони виконують більш глибоку регулятивну функцію, адже якщо життєві цілі і плани не реалізуються, наявність ціннісних регуляторів забезпечує стійкість особистості в момент «кризи нереалізованості»; якщо ж заплановані цілі досягнуті і втрачають заохочуючу силу, ціннісні орієнтації спонукають до постановки нових намірів. Звісно, так відбувається, коли в людини сформована достатньо чітка ієрархія ціннісних орієнтацій, тобто умовою вищеприписаного механізму є стійка структура ціннісної свідомості людини [2].

Якщо ця ієрархія недостатньо сформована і рівні за значущістю цінності конкурують у свідомості, то людині важко визначити першочергові напрями самореалізації й вона не може здійснити вибір найбільш значущих сфер життєдіяльності, на яких їй варто сконцентрувати свої зусилля. Конкуренція, суперечливість ціннісних орієнтацій у ситуації життєвого вибору є початковим моментом розбіжності того, що людина хоче досягнути в майбутньому, і того, що вона буде для цього здійснювати. Відповідно, важливою передумовою успішної самореалізації людини в майбутньому є узгоджена, несуперечлива система ціннісних орієнтацій, яка лежить в основі формування змістовно і хронологічно координованих життєвих цілей і планів.

Загалом визначення життєвих перспектив майбутніх фахівців продемонструвало наявність у них певної програми власних дій у часовій перспективі та наявність динаміки уявлень про майбутнє. Система ціннісних орієнтацій є сформованою у всіх без виключення студентів-психологів, зокрема, у них переважає спрямування на індивідуальні цінності. З побудовою студентами життєвих перспектив співвідносяться здебільшого переко-

нання в тому, що певна кінцева мета індивідуального існування з особистотою і суспільної точок зору варта того, щоб до неї прагнути.

Список використаних джерел

1. Абульханова-Славская К. А. Стратегия жизни / К. А. Абульханова-Славская. – М. : Мысль, 1991. – 299 с.
2. Підручна І. Б. Психологічний аналіз категорії життєвої перспективи особистості / І. Б. Підручна // Психологічні перспективи. – Випуск 18. – 2011. – С. 204-212.
3. Серенкова В. Ф. Личностная организация времени как средство реализации жизненных планов / В. Ф. Серенкова // Применение концепции С. Л. Рубинштейна в разработке вопросов общей психологии: сб. науч. тр. – М. : Наука, 1989. – С. 121-130.
4. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності : [моногр.] / Т. М. Титаренко. – К. : Либідь, 2003. – 376 с.
5. Швалб Ю. М. Целеполагающее сознание (психологические модели и исследования) / Ю. М. Швалб. – К. : Миллениум, 2003. – 152 с.

Седих К. В., д. психол. н., професор
Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)

ПРОЕКТУВАННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ МІЖ ТИПАМИ ІНДИВІДУАЛЬНО-ЕРОТИЧНОГО КОДУ У ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У СИСТЕМІ ПОДРУЖНЬОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Останнім часом у практиці сімейної психології і психотерапії назріла необхідність створення певної узагальнюючої класифікації еротичних типів поведінки як окремих людей, так і пар. Це зумовлено суттєвим розширенням і розвитком діяльності психологів, які працюють із подружніми парами. Сексуалізація культури коректує бачення сексуальності чоловіків та жінок, погляди на їх сексуальну активність у бік викривлення. Відбувається підміна понять, з'являються культурні новоутворення у вигляді специфічних соціальних міфів, що, в свою чергу, призводить до деструктивної само-рефлексії, негативно позначається на самосприйнятті, утруднює міжстатеве розуміння та породжує проблеми в парах.

Індивідуальний еротичний код особистості визначається нами як специфічний тип поведінки індивіда для реалізації сексуального завдання, тобто, своєрідний меседж іншим особам протилежної статі, результат досвіду та навчання, під час якого індивід засвоює загальний для всіх людей фізіологічний сексуальний код, наприклад, розташування та способи стимуляції еrogenних зон, еротичний код, специфічний для його культури (мова жестів, ритуал залицяння тощо), виробляючи на цій основі власну мову